

UPPVIDINGE FÅGELKLUBB

informerar

Hösten 2010

Ansvarig utgivare och redaktör: Rolf Lilja

Layout: Ulf Arfvidsson

Hemsida: www.braas.se/uppvbird/

E-post: uppvidinge.fagel@braas.se

Klubbtidningen utkommer med två nummer per år.

Den finns även att läsa på hemsidan under fliken

Arkivet - Klubbtidningen

Bidrag till tidningen skickas

per E-post eller brev till

Rolf Lilja Sjösåsvägen 16,

36042 Braås

Nästa nummer

kommer ut våren 2011

Sommaren ändrade skepnad

Många med mig har väl konstaterat att det stora högtrycket lämnade oss för den här gången med härlig värme och lite lagom med regn. I och för sig blev det ganska mycket vattnade från midsommar och en månad framåt.

Jag och en kompis genomförde en fem dagar lång vandring i somras. Vi vandrade någonstans mellan Västervik och Valdemarsvik. Hur vi än snålade på packningen blev det för tungt, pust och stön. Det var dock fina vandringsleder utmed kusten.

När jag kom hem igen var det definitivt höst, i alla fall enligt almanackan. I styrelsen fanns en hel del spännande för oss framöver. Närmast blev det Skärsjön och därefter Falsterbo. Åtta personer åkte till Falsterbo. Fick ett SMS från en kompis den 28 augusti från Falsterbo. Bivråkar i massor, sparvhökar, tornfalkar, lärfalkar, brun kärnhök. Skrikörn hade också observerats i området. Man blir helt klart sugen att åka, eller hur?

Jag var på semester till bl.a Varberg ett par dagar i augusti. Det som tydligast fastnade på näthinnan var nog den unga pilgrimsfalken som på ca 200 meters håll satt och putsade sina fjädrar. Vid ett annat tillfälle var två stycken pilgrimsfalkar uppe och som det såg ut, jagade tillsammans. Gäss i 100-tal, samt mycket vidare t.ex

Gulsparv (Foto: Thomas Hultquist)

rödbena, gluttsnäppa, skärfläcka, grönbena m.fl. Allt detta i den s.k bassängen vid naturrum.

Vid Morups Tänge kom jag vadarna väldigt nära och hade möjlighet att skåda arter som brushane, kustpipare, spovsnäppa, kustsnäppa, kärrsnäppa, mosnäppa m.fl. En skådare som stod bredvid mig sa: "strunta i färgerna, titta på karaktärerna". Ett klokt råd.

(Forts. nästa sida)

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

<u>Rubrik</u>	<u>Sida</u>
Sommaren ändrade skepnad	1
En kväll med nattskärra	2
Herr Större Hackspett	2
Fladdermusexkursion	3
Tallhacka, hörknarr och kaffegök	4
Hur var det förr	5
Naturutflykt till Lilla Skärsjön	8
Resa till Vattenriket i Kristianstad	9
Program våren 2011	12

Allhelgonaracet i början av november (6 - 7/11) är något som börjat bli en tradition. Efter lördagens skådningar på allehanda platser i Uppvidinge och Växjö kommun, samlades vi hos Rolf och Marita på kvällen, för att inmundiga en delikat måltid med dryck. Vi samlade ihop våra resultat och lade upp strategin inför söndagen. Som någon observant kanske har sett så är årets dagar något senare än i fjol, vilket kanske gör att vi inte kommer att nå upp till tidigare års fina resultat. Det viktigaste med inventeringen var att vi kom ut och bekantade oss med vår natur i allmänhet och fina skådarlokaler i synnerhet.

Med hopp om att få se er ute i fält, önskar jag alla medlemmar m.fl en härlig senhöst och spännande vinter.

Glöm inte att tända ett ljus när mörkret kommer krypande, samt lev i nuet.

Jan Allén

Ordförande i Uppvidinge Fågelklubb

En kväll med nattskärra.

Solen stod fortfarande en bra bit upp på sommarhimlen när vi samlades i Hasselbacken, Alstermo den 15 juni för att leta fladdermöss och nattskärra. Ska man lyssna efter nattskärren strax före midsommar, är det inte lönt att ge sig ut före halv elva på kvällen. Därför började vi med en stunds fika och talade under tiden om den sägenomspunna fågeln, vars spinnande låte alltid satt människans fantasi i rörelse. Jag har under många år varit ute och lyssnat efter det spinnande ljudet och hittar för varje år fler lokaler. När jag var grabb och hade varit ute om sommarkvällarna och fiskat, hördes ofta nattskärren i skymningen på försommarkvällarna. Sedan gick många år, tills en kväll min fru kom in och undrade vad det var som knarrade bakom vårt hus. Jag konstaterade att det var en nattskärra och så började jag leta flera- och på den vägen är det...

Men nu tillbaka till vår utflykt. När sommarnatten började sänka sig begav vi oss ut i fyra bilar i de områden jag var ganska säker på att hitta det vi sökte. Redan vid andra stoppet hörde vi en nattskärra. Man kan ju tro att då vi kommer i flera bilar, skulle det var lätt att skrämma bort fåglarna, men jag har märkt att de är ganska oskygga. Vid något tidigare tillfälle då jag stannat bilen, har det hänt att en nattskärra

**Funderingar av
herr Större Hackspett
en solig morgon i juni**

**Text o bild:
Barbro Loborg**

Ringtryck? Äh.. det tar man på känsla!
Bara å fota till det...

Hmmm... bra konstruktion...

... bra mönster och mönsterdjup ...

... finns här något gott då ...?

Mjäh... inte intressant nog.
Verkar smaskigare här borta!

plötsligt slagit ner i väggruset endast ett tiotal meter framför mina fötter.

Vid andra stoppet hörde vi inte bara "Spåkärringens" spinnande utan även en pärlugglas "po-po-po-po-po". För länge sedan trodde man att det var vättarnas hundar som skällde. När vi stannade tredje gången hörde vi förutom två skärror också en orre som spelade på avstånd - trolskt! Ändå hade vi som varit ute och rekognoserat några kvällar tidigare hört en annan

underbar stämma på samma plats. Då sjöng nämligen även en trädlärka. Vid något tillfälle fick vi också en skymt av nattskärren. Erik Rosenberg säger i sin bok "Fåglar i Sverige": *"Hon liknar mest en mindre falk med sina långa smala vingar och sin långa stjärt, där hon med än hastiga vingslag, än glidande på stela vingar far fram i luften."* I ljusa sommarnätter kan man också ibland tydligt se de vita fläckarna: en på varje vinge och två på stjärten.

Efter ett par timmar var vi tillbaka i Hasselbacken och för dem som inte sett eller hört nattskärren, var detta en spännande upplevelse. För mig är det så varje gång.

Göran Carlsson

Teckning av nattskärre från Olof Rudbeck d.y:s Svenska Fåglar

Fladdermusexkursion

Som en fortsättning på nattskärrekvällen, fortsatte vi till ytterligare ett par andra lokaler för att lyssna och kanske också få se en fladdermus. Marcus hade dessförinnan berättat om fladdermusfaunan i Sverige. Det är 8 arter som är vanligast förekommande, men totalt har man observerat 18 olika arter i Sverige. Många av dessa har setts i södra Sverige vid enstaka tillfälle. Vi fick också en genomgång av hur man med hjälp av en så kallad ultrasound detector (Pettersen D 240x), kan fånga upp deras ljud och omvandla till frekvenser som vi kan uppfatta. Samtidigt kan man spela in ljudet på en mp3-spelare och analysera den.

Under kvällen lyssnade vi på vatten- och nordisk fladdermus.

Spectrogram, FFT size 512, Hanning window.

100 kHz

50 kHz

Nordisk fladdermus, eptesicus nilssonii - Brantåsa 100817

200

400

600 [ms]

Fladdermöss har under lång tid utvecklat ett ultraljud-eko orienteringssystem, dvs. de utsänder ultraljud och fångar upp ekot. Med hjälp av ekot skapar de sig en bild av sin omgivning och/eller sitt byte. Ljudet som de använder är inte hörbart för oss och ligger t.ex. för en nordisk fladdermus på ca.28 khz. (huvudfrekvens) Antal ljud (eller bättre skrik) per sekund varierar beroende på vad djuren gör, till orienteringssyfte kan det ligga på 4-5 gånger per sekund och förekommer regelbundet. I jaktfasen kan det bli över 100/per sekund. Då skapar man en väldigt tydlig bild av sitt byte.

Bilden är så skarp att en fladdermus klarar att "se" föremål som har en tjocklek av ett hår.

Vissa arter tar insekter var 7:e sekund.

Bilden på föregående sida visar frekvensbilden från en nordisk fladdermus. (med en tidsexpanding av faktor 10) [tid anges i millisekunder] Fladdermusen har en viktig roll i ekosystemet. I USA dör nu ett stort antal fladdermöss på grund av ett svampangrepp, som gör att immunförsvaret slås ut. Man fruktar att detta får stora konsekvenser för naturens balans, med tanke på alla insekter som blir kvar i naturen.

En vattenfladdermus äter 1000 insekter per natt (en tredjedel av kroppsvikten).

I detta sammanhang kan nämnas att vindkraft skadar fladdermus. Kommer fladdermusen för nära rotorbladen blir lungorna skadade och de dör. Tyvärr är det ytterst lite utforskat vilka placeringar av vindkraftverk som är farliga; framförallt i skogen är många faktorer okända.

Många människor tycker att fladdermusen är otäck och förknippas med smuts och sjukdomar. Men i verkligheten är det ett fascinerade däggdjur som använder sig av en väldigt avancerad teknik.

Nästa år planerar Marcus en hel kväll/natt med temat fladdermus. Då finns det möjlighet att analysera ljudinspelningar direkt på plats.

Tallhacka, hörknarr och kaffegök.

Jo, det ska faktiskt handla om fåglar. Jag har i sommar läst en bok av Lennart Nilsson, som handlar om fåglars namn. I mina hyllor har jag en hel rad fågelböcker. I dem är de systematiskt ordnade enligt en viss systematik, där de placeras dels i släktgrupper t.ex. rovfåglar, änder, ugglor o.s.v. Dessa grupper kommer sen i en viss ordning efter den tidsföljd man tror att de

utvecklats genom årmiljonerna. Därför har man den största gruppen – tättingarna - sist, eftersom man trott att den har utvecklats senare än andra grupper. Detta diskuteras och ifrågasätts av nyare forskning, så räkna med att ordningen i fågelböckerna kommer att revideras. För en som inte är så insatt i (eller intresserad av) detta finns ju tack och lov fåglarnas namn i alfabetisk ordning längst bak i böckerna...

Många fåglar har givetvis längre tillbaka fått helt andra namn av våra förfäder, ibland beroende på deras utseende, ibland efter deras läte.

Varför har då inte göken fått ett namn efter sitt läte, "ko-ko" i svenskan, då den ju på engelska heter cuckoo, på franska coucou och på ungerska kakukk o.s.v. Det beror säkert på det vi kallar "skrock". Hur många är vi inte som noga kollar väderstrecken när vi hör vårens första gök? Visst vill vi att det skall vara en västergök "bästegök" hellre än en södergök "dödergök"? "Han är då en riktig muntergök" kan man säga om en person och klangen är då lite negativ.

Men kaffegöken? Jo, förr trodde man att göken kunde inverka skadligt på vårt psyke. Man skulle inte häрма göken, för kunde man själv bli "en underlig gök". Kaffegöken intog man därför på fastande mage för att skydda sig mot den galande gökens påverkan.

Vilken fågel kallades då "tallhacka"? Inte så svårt att gissa kanske, då vi vet att spillkråkan ofta hackar ut sina bohål i tallstammar. Förleden spill- har nog inget att göra med spilla eller spela. Ett dialektord för spjåla är spila, vilket kanske förklarar det hela. Andra namn på spillkråkan är svartspett, rödmossa, regnkråka (fast

enligt min far var det grönköpingen som spådde regn..) och stönkråka.

Orter kan också ha fått sina namn efter fåglar. Det fornnordiska namnet på korp var ravn, ramm eller ramm. I våra trakter kan vi ju hitta orter som Ramnåsa och Ramkvilla.

Innan det moderna jordbruket gjorde sitt intåg, kunde man om sommarnätterna höra en fågel presentera sig ute i åkerfälten: "crex crex- crex crex" o.s.v. Den låter så och har också fått det namnet på latin. Men allmogen kallade den t.ex.: ängsknarr, ängssnärpå, kornskrika, knarp, kaffekvarn mm. Fågeln är kornknarren, som i dag är ytterligt sällsynt.

Tornsvalan har försvunnit och tornseglaren har kommit i stället. Det beror på att man konstaterat att den hör hemma bland familjen seglare i stället för familjen svalor. Många kommer nog även i fortsättningen att kalla dem tornsvalor när de skriande jagar fram runt husen och andra frågar sig kanske varför då talgoxen får ha kvar sitt namn.... Fågeln har fått många andra namn: svartsvala, tjärsvala, sotare, kyrksvala, regnspira och spirsvala.

En nära släkting till tornseglaren är nattskärnan. Den är en av mina absoluta favoriter. Att ta sig ut i tallskogen en ljus sommarnatt och lyssna till nattskärnans spinnande är alldeles speciellt. Man kan förstå att man förr i tiden undrade vad det var man hörde. Därför har den också fått många namn efter sitt spinnande läte: nattskäddra, nattskvarra, nattblarra, hörknarr, spinnrock, nattnorpa och spåkäring. På tyska heter den Ziegenmelker, som betyder getmjölkare. Detta går långt tillbaka i historien. Romaren Plinius trodde på detta och skrev att den på detta sätt skadar getternas spenar och dessutom blev getterna blinda...

Listan över gamla fålnamn kan göras lång. Vad är fågelbokens namn på skitskrika, pittertrast, gaptrast, skratta, gråstare, skvättesjora, lorttrast, björkedrossel...? Svaret är björktrast.

Jag tror att ni som läser det här kanske har fler gamla benämningar på en del fåglar. Hör gärna av er i så fall. Blev ni intresserade så skaffa Lennart Nilssons bok "Orre, trast och trana", utgiven på Ellerströms.

Göran Carlsson

NYTT FORMAT PÅ TIDNINGEN

Från detta nummer trycks tidningen i A5-format. Detta innebär ett något lite mindre typsnitt i texten och i vissa fall mindre bildstorlek. Fördelen är att tidningen blir lite mer behändig att ta med och det blir enklare att skriva ut. Det går att skriva ut den i princip på vilken A4-skrivare som helst.

Inget är för evigt. Tycker ni att detta inte är bra går det att återgå till tidigare A4-format. Lämna gärna kommentarer till Rolf Lilja.

Teckning av pärluggla från Olof Rudbeck d.y:s Svenska Fåglar

Hur var det förr....?

Nedanstående berättelse publicerades i "Djur och natur i Kronobergs län" år 1954, utgiven av Kronobergs Läns Naturvetenskapliga Förening. Författaren är Arvid Cube, konstnär som under en period bodde i Fröseke, dessutom berömd formgivare hos Nyman & Nyman Höganäs Keramik på 1930-talet.

En fågelexkursion i länets nordöstra hörn.

Vidlyftigt famnande sträcker sig Kronobergs län, och ehuru dess landskapstyper ej är så vida variabla som exempelvis Värmlands och Skånes, förefinns nog så stora avvikelser för att fauna och flora skall uppvisa betydande skilljaktigheter. Att under en vandring påträffa exakt samma fågelarter i varje vädersträck är förstås

Gulärla (Foto: Thomas Hultquist)

också – tack och lov – otänkbart. Emellertid gives lokaler, där man med stor visshet finner ungefär vad man väntar, och för att uppsöka de mest typiska ”kronobergarna” ger vi oss ut en stilla majmorgon. Närmare bestämt kring Fröseke, ett litet industrisamhälle – med angränsande jordbruk – i länets nordöstra hörn. Några större rariteter bör man ej bespetsa sig på i den mestadels John Bauer-artade terrängen, men väl en exposé på vad trakten denna gudabenådade månad kan uppvisa.

Symboliskt skälvande låter förvissa morgonens första toner. Halvdunkelfågeln per préférence, rödhaken, öppnar konserten med ett anförande, som förunderligt väl sammansmälter med barrskogens mollkaraktär. Men plötsligt – likt solstrålen som letar sig in i mörka skrymslen – klingar små pärlor ut i durstämd drill. En folkvisans föregångare. En speleman som få.

Två andra storsångare är snart också i farten. Vems sångprestationer bör sättas främst, tal- eller koltrastens? Den förra – vår främste komponist – inflåtar för stunden komponerade ackord i ordinarie repertoaren, förälskar sig i dessa, tar om dem igen för att därpå helt tappa bort dem. Men vi gläds lika mycket åt den svarte kusinens klara flöjttoner, vilka fågnar örat på ett speciellt sätt. Något domslut ser vi oss ej i stånd att fälla ...

Över talltopparna svirrar ett par flitiga flykt-sångare, den ena med hög, nästan kanarielik stämma, den andre mera lågmält men inrymmande ett joddel så skönt, att det måste inräknas bland skogens främsta välljud. Trädpiplärkan resp. trädlärkan är ingalunda sällsynta, men oaktat deras sånger ofta utgör skogsvandrarens ”örhängen”, är båda arterna föga kända av allmänheten.

Där skogen mynnar ut till mad, halfter vår-himlens trolske ryttare, horsgöken, fram på sin älskogsfärd. Det kostliga gnäggandet beblandas med nymorgnade vipors ängsloskri, och när så våren som helhet betraktad tecknas i storspovens enda utdragna, melodiskt dallrande vissling, är madens karaktärstrio fulltalig.

Vi stöter upp både gul- och sädesärlor, både busk- och stenskvättor, och från ovan väller sånglärkors outtröttliga tonkaskader. En ormvråk seglar i vida ringar under lätta molnskyar, och ett ögonblick uppfångas sparvhökens markanta skepnad. Luften fylles alltmera av läten. Vi urskiljer spillkråkans, gröngölingens och göktytans rop, duvkutter, andsnatter, starvisslingar och diverse kråkfågelpadder. Men först och främst avlyssnas gökens fascinerande kuku, utan vars ljud våren skulle förlora något av sin själ.

Sylvioras led hyser verkliga sångvirtuoser. Främst svarthätta, och vi konstaterar ännu en gång, hur kemiskt rena från missljud dess fulltoniga arior är. Men vi fångas även av trädgårds-sångarens ihållande joller och ärtsmygens lilla ”mölle”. Lövsångarens decrescendodrill möter allestädes, och man kan undra vems öra den når utan att väcka genklang och behag.

Mesarna är ju ej tonkonstnärer i egentlig mening, men deras ”fälande” låter friskt optimistiskt. Både talgoxe, blå-, svart- och tofsmes samt tall- och entita är representerade, och vid ett tillfälle observeras den lilla stjärntmesen, en ”dunboll med pinne”, som alltid verkar lika putslustig. Ytterligare några ”vinterfåglar” påträffas, och när vi visslar ”diu-diu” narras den granne domherrehanen att lockande följa vårt spår. Minstingen i vår fjäderklädda skara, kungsfågeln, låter höra sig liksom trädskrypare och nötväcka, från ett höladutak ljuder gulsparens lugna visa, och ur ett snårigt buskage kastar gärdsmysen ut sin klara, energimättade strof. Bofinkens slag klatschar mellan trädstammarna, från en större gran gnisslar grönsiskan uppfriskande melodier och ... ett sakta porlande får oss att lystra. Det är järnsparven, en fågel vars östgräns anses ligga ungefär vid Jönköping men som sedan cirka tio år har varit trogen Frösekefågel, fastän hans leverne är i hög grad undan-gömt, låter han exponera sig fritt, när den vackra sången flödar. Det är som om han bland snåren vill dölja sin anspråkslösa dräkt, medan sången kan föredras inför öppen ridå.

Uvasjöns vattenspegel bär en djupt liggande fågel, som dock i nästa ögonblick spritter av liv. Den flaxar, dyker och guppar, allt medan vattenstänket står som en sky kring den pärlklädda dräkten. Då skär ett nästan kusligt rop genom nejden. Till ett dramatiskt inslag i morgonväkten formar storlommen ljudet i sin strupe. Tärnor och mäsar idkar fiske i en vik, och utmed den steniga stranden svingar sig drillsnäppan i vida bågar och under ljudligt tremulerande.

En skata vippar stjärt från en gårdsgårdsstör, och även om vi ej kan underlåta att beundra hennes festliga skrud, erfår vi samtidigt morgonens enda mordiska tanke. Denna fågel har tillåtits alltför stor spridning – bl.a. en följd av den stora rovfågeldöden – och urartar alltmer till vårt småvilts verkliga plågoris.

Korsnäbbar far bjällrande fram över grantopparna, och emellanåt skrämmer vi upp någon tjäder eller orre. En grönfink låter höra sin behagliga sång, i en glänta skymtar törnskatans i smått hållna rovfågelfigur och från ett gammalt kråkbo skynar en skogsnäppa ut med upprörd stämna. En nattskärpa trycker mot en trädstam, en morkulla mot marken och i en gran råkar vi finna dubbeltrastens näste. Denna trastart är ju ej så vanlig, varför vi med extra glädje antecknar dess förekomst. En av föräldrarna har näbben full av läckerheter, medan den andre just har avlämnat sina. Strax intill får vi höra hämplingen, vars sångtoner kan vara nog insmickrat ljuvliga och ibland har något av violinens nyansering i sitt föredrag. Den har inflyttat i trakten under de senaste åren antagligen därför att lövträden – genom barrträdsutgallring – har fått större utvecklingsmöjligheter, och är ett exempel på vad människan indirekt kan utträta beträffande småfåglar.

Svartvita flugsnappare har tack vare uppsättandet av holkar blivit en alltmera utpräglad trädgårdsfågel och påträffas först sedan vi lämnat storskogen bakom oss. Han betalar hyran omgående medelst sång och insektsfångst, och

Järnsparv
(Foto: Thomas Hultquist)

en tacksammare hyresgäst får man sällan. Även den färgprunkande röststjärten senterar holkar, och vid flera tillfällen blixtrar hans dallrande stjärt eller tonar hans vackra sång mellan buskagen. Den tystlåtna hemtrevliga grå flugsnappare kastar sig då och då ut från sin utsiktsplats efter något flygfä men återvänder omgående tillbaka.

Våra öron och ögon har nu fått sitt lystmäte och vi ställer stegen hemåt. Svalor ilar av och an under den dagsljusnande himlen, och långt bort fjärmas en häger med tunga vingslag sitt fiskevatten. Som sist observerade

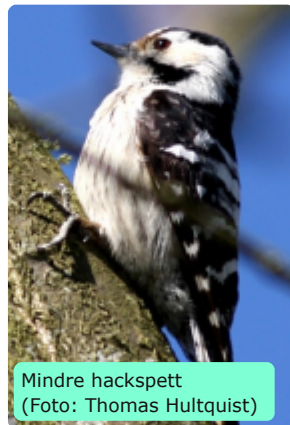
fågelart uppträder den klokaste av dem alla, korpen. Glädjande nog tycks den ha ökat lite varstans. I Fröseketrakten förekommer den regelbundet som häckfågel, och såsom mycket orädd härstades flyger den ofta på låg höjd genom samhället.

Under de sjutton år, som författaren varit bosatt i Fröseke, har påträffats en del fågelarter, som mer eller mindre sällsynta eller som i varje fall icke kan räknas som stationära i trakten. Bland dessa kan nämnas: alfågel, 2 st 23/2 1942; bändelkorsnäbb, 7 st 4/2 1942; glada, 1 st 16/10 1937; gråspett, 1 st 2-3/11 1949; gråärla 1 st 28/5 1938; Halsbandsflugsnappare 1 st 24-26/5 1945; järpe 1 st 5/10 1942; kungsfiskare 1 st 22/7 1949; en dito 18/10 1953; liten hackspett 1 st 13/8 1939; näktergal 1 st sjungande hane 26/5 1953; pärluggla 1 st årsunge 3/8 1947; samt – det bästa till sist:

Under 1942 års sista svamputflykt den 15 november uppenbarade sig plötsligt en fågel, som vid första anblicken togs för en missfärgad blå- eller talgoxe.

Orädd som den var gick det ganska bra att konstatera arten. Fyndet ansågs av författaren endast ha kuriositetsvärde och såsom sådant blott antecknat i

”väderlekskrönikan”. Men när fru Ingeborg Wennerberg, Alsterbro, den 24/10 1953 per telefon medde-

Mindre hackspett
(Foto: Thomas Hultquist)

lade, att hon denna dag i Hronsjö Kronopark, Kalmar län, observerat en azurmes – den initierade torde redan gissat att det rörde sig om en sådan – blev tankeställningen annorlunda. Varför skulle inte Kronobergs län ”skylta” med sin azurmes? Och – fyndet var måhända, trots allt, ej så unikt som tycktes ...

Fru Wennerberg hade också kommit sin mes mycket nära (varför varje misstag även i detta fall är uteslutet ifråga om art) men lade i ivern över det sällsynta mötet ej märke till, om den var ensam eller ej. Fröseke-azurmesen hade sällskap av stjärtneser. Det är författaren obekant, om vårt land brukar gästas av ”ryska” stjärtneser, men det är väl ej uteslutet, att dessa båda på villospar komna exemplar haft resällskap med andra mesarter från andra sidan Östersjön. De båda fyndplatserna ligger ca. 3 mil fågelvägen från varandra, och även om det är hela 11 år dem emellan, föranleder detta till att man i vissa trakter bör ha ögonen öppna, när en mesflokk drar genom nejden ...

Lilian och Margareta vid informationstavlan

Naturutflykt till Lilla Skärsjön

Denna naturutflykt arrangerades av Uppvidinge Fågelklubb den 5 maj på uppdrag från Länsstyrelsen i Kronoberg. År 2010 har blivit utlyst som det internationella året för Biologisk Mångfald, detta har uppmärksammats i Kronobergs län under året med ett stort antal naturutflykter i samtliga kommuner. Biologisk mångfald är förutsättningen för upprätthållandet av de ekologiska system som också människan är beroende av. Konventionen hade som mål att förlusten av biologisk mångfald skulle hejdas till år 2010. Detta mål kommer inte att nås, förlusten av arter har aldrig varit högre än idag. Det positiva är att det sker

mycket arbete i samhället för att bevara biologisk mångfald och att kunskapsnivån har ökat markant.

Vi tre som guidade har gått Naturupplevelse-guidningskurs tillsammans för några år sedan, vi genomförde ett projektarbete just i detta område och känner därför väl till detta.

Lilla Skärsjön är en idyllisk skogssjö beläget 200 m ö h, ca en mil väster om Norrhult. Närmaste by heter Sandreda.

Några kilometer norrut finns Kronobergs läns näst högsta punkt på 311 m ö h i byn Karryd.

Naturen är mycket omväxlande, nästan dramatisk med stora hållar och klippblock. Sjön har branta förkastningsstränder pga sprickdalar som bildades för 200 miljoner år sedan.

Lilla Skärsjöns vatten är näringsfattigt och klart, tillrinningen sker från Lillsjön och vattnet strömmar ut i Madkroken. Det finns tydliga spår av inlandsisen genom s.k. rundhållar, isräfflor och isslipade förkastningsbranter. Berggrunden

består av grovkornig röd och grå granit ”växjögranit”. Det vanligaste trädet är tallen. Det finns även en del gamla martallar.

Vi såg inte så många fåglar under denna utflykt, men tidigare har jag sett korp, nötskrika, koltrast, taltrast, nötväcka, gårdsmyg, talgoxe, bofink, tofsmes och större hackspett.

Vi guidade runt i detta område i drygt två timmar. Vi besökte det gamla stenbrottet,

som var igång mellan 1920-1950. Stenarna härifrån användes bl.a till stenvallen runt Skogslyckans kyrkogård i Växjö. Vi såg också många olika slags mossor och andra växter som vår guide Lilian berättade om. Längs med grusvägen växer linnéan, Smålands landskapsblomma.

Vår guide Börje berättade om berggrunden och om de gamla martallar som antagligen är omkring 300 år gamla.

Vi gick förbi den nya badplatsen belägen högt uppe på en förkastningsbrant, där traktens ungdomar hoppar i.

Vi kom fram till ”tjuvahallar” ett område med stora klippblock och hållrum under. Vi såg även

”själstalpet” som är ett berg, beläget mitt emellan stora och lilla Skärsjön som stupar brant ner ca. 30-40 m. ner i vattnet. Enligt legenden är detta en gammal avrättningsplats.

Därefter gick vi genom skogen och kom fram till smalspåret, som blev klart 1895 då tåget mellan Växjö-Klavreström började gå. Den högsta hastigheten på den tiden var 25 km/tim. Med tåget tog det 2 timmar till Växjö från Klavreström, med häst tog det ca.4 timmar och det vanligaste med oxforor tog det ca 1 dag. Sista tåget gick 1994 och rälsen revs upp 2001.

Resterna av den gamla vattensågen var nästa anhalt, den byggdes omkring 1899 och användes av bönderna runtomkring.

Avslutningen på guidningen var vid gölen, där Börje läste en vacker dikt. Därefter fikade vi.

Vi var 16 personer vid denna naturutflykt, och vi hade lagom fint väder.

Vid pennan

Margareta Nevstedt

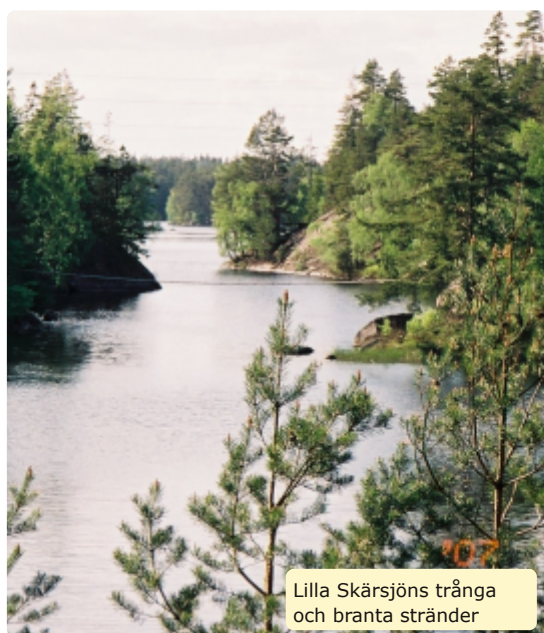
Resa till Vattenriket i Kristianstad 28-30 maj

En fredagskväll med regnet hängande i luften begav sig fem av Uppvidinge fågelklubbs medlemmar till Skåne för att skåda fågel i Vattenriket, omkring och i Kristianstad. Vi inkvarterades på Charlottenborgs vandrarhem i tre små hytter.

Kvällens fågelskådning inskränkte sig till parken vid vandrarhemmet där några gråsparvar och en stjärtlös koltrasthane var det mest intressanta.

Lördagen började vid halvfyratiden med frukost och fixande av matsäck – stekta ägg ska alltid finnas med. Håslövs ängar blev första målet. De ligger en knapp mil sydost om Kristianstad på en halvö i Hammarsjön. Reservatet är nästan 200 hektar stort och en av Sveriges största strandängar vid en insjö. Enkelbeckasiner, storspovar, grågäss, tofsvipor, sånglärkor och en praktfull räv var bland de första observationerna. Vi trodde att räven skulle få sig en munbit bland alla små duniga gässlingar men han gav sig iväg åt ett annat håll. Rödbena, ängspioplärka och någon färggrann gulärla såg vi också på vår vandring ut mot fågeltornet i strandkanten. Över vassarna seglade brun och blå kärrhök och glador svävade i skyn.

Fram på förmiddagen åkte vi tillbaka till

Lilla Skärsjöns trånga och branta stränder

Stenbrottet som levererat sten till Skogslyckans kyrkogård i Växjö

Kristianstad centrum för att besöka Turistbyrån och få vägbeskrivningar till fler fågelmarker. De öppnade inte förrän klockan tio så det blev en liten promenad längs Linnérundan i utkanten av staden. Många sångare var i farten - gransångare, ärtsångare, gräshoppsångare, törnsångare, svarthätta, rörsångare. Och näktergalarna

överröstade det mesta. Där, vid Helge å, håller man på att bygga ett stort Naturrum som ska invigas 27 november.

På Turistbyrån kunde vi köpa ett litet häfte med de intressantaste områdena i Vattenriket. Där fanns beskrivning av besöksmålen och vägvisning. Men det var dåligt skyltat till de olika områdena.

Karpalundsdammarna ligger ca en halv mil nordväst om staden. Dammarna användes förr av sockerbruket för att rena vattnet som man tvättat sockerbetorna med. Bruket är nerlagt

Ärtsångare (Foto: Thomas Hultquist)

sedan nästan 20 år men några av dammarna har fått vara kvar till glädje för fåglar och skådare. Ett gömsle finns uppbyggt ut i vassen där man har bra närhet till dammen. Över vattenytan svepte både back- hus- och ladusvala fram. Gråhakedop-ping, sothöna och knölsvan simmade i dammen. Härmsångare och trädgårdssångare fanns i löv-skogsdungen och en fiskgjuse kalasade på sin fångst på en kraftledningsstolpe och en järnsparv hade näbben full för att mata sina ungar.

Efter fika på ett café modell äldre tog vi oss en lite längre bit ut på den s.k. Linnérundan.

Så här skrev Carl von Linné när han besökte Kristianstad 1749 under sin skånska resa:

"Floden Helige å, går jämte staden och med sitt vatten kringgränner densamma; ett sidlänt fält, av en halv mils bredd, omgiver staden, vilket om höst och vinter överflödas av vatten, att staden då ser ut som låge han uti

en sjö, men sommartiden är detta grön och täck betesmark."

Rundan var bra markerad när man väl hittat den och stigen var lättgången. Först gick vi genom lövskog med vattensamlingar. Kom sen ut på jordbruksmark där rapsfälten lyste gula och vinden slet i trädens lövkronor. Vi såg skedand, strandskata, ormvråk, hämpling, fasan, rödstjärt och hörde pungmes.

Vid en gård satt en sliten räv på vägen och drack ur en vattenpöl. Den andra räven vi sett men den här var inte alls vacker, troligen hade den skabb.

En turkduva drog förbi.

Rundan går förbi ett par gamla borg-ruiner - Lillö som byggdes på 1300-talet men nu är en framgrävd ruin och Härlövsborg som varit bebott sedan 1100-talet men nu är en jordkulle. Man har daterat ekstockarna som användes till vindbryggan genom en metod som heter dendrokronologi och konstaterat att vindbryggans stockar dateras år 1377. Man jämför då årsringarna med ett träd med känt årtal och kan göra en referensserie.

På betesmarkerna som Linné omnämnde gick betande djur och en rödspov visade upp sig.

Slutet av rundan fram till det så kallade Kanalhuset går på en byggd spång, cirka en meter bred och en halv meter över marken eller vattenytan, genom sälgdungar och över sumpmarker nära fågellivet.

Efter en god kinesisk buffé i Kristianstad centrum besökte vi fågeltornet invid Åsums

Stenknäck. Foto: Björn Warnqvist (SOF-net royaltyfria foton, www.sofnet.org)

Jan, Margareta och Jonny intar fika vid vandrarhemmet i Kristianstad (Foto: Marianne Arfvidsson)

ängar i solnedgången, ett rullstolsanpassat fågeltorn beläget vid Hammarsjöns västra strand. Där flög en svarttärna över vattenytan, fisktärnor och en häger. En gulärla och många grågäss med ungar gick omkring på ängen.

Melodifestivalen från Oslo somnade vi ifrån och vid 3.30 söndag morgon ringde väckar-klockan igen. Efter frukost åkte vi mot Näsby fält strax norr om staden. Området har tidigare varit militärt övningsfält men blev 2002 naturreservat. Med hjälp av GPS kunde vi hitta vägen till det fågeltorn vi tänkt oss. Dålig skyltning här också. Gökarna gol ikapp i soluppgången. En rödstjärt sjöng i den frodiga lövskogen och ramslöken blommade i vita flor över marken. Rörsågaren sjöng intensivt och visade upp sig i vassen.

Hagtornsbuskar som snart skulle blomma var ett dominerande inslag. Tre tranor spatserade på en äng och tre färgglada steglitser satt i en buske.

Nästa mål blev Mosslanda också kallat Vä utmark. Det ligger söder om Kristianstad och är ett område med betesmark, slätteräng, rikkärr och lövskog. Vi gick en markerad slinga som var drygt 2 km. Här fanns bl.a. törnskata, gulärla, hämpling och trädpiplärka. På slätterängen växte orkidéer. Vid kärret träffade vi på några stjärtmesar. Området verkade inte ha så många besökare, stigarna var inte alls slitna. Alla

platser vi besökte, utom kanske Linnérundan, var nästan tomma på andra människor och vi såg bara några enstaka som bar på kikare.

Sista platsen för skådning blev Vramsån vid Gårds Köpinge mellan Kristianstad och Åhus. Där hoppades vi få se forsärta och med mycket tur kungsfiskare. Med det blev bara en liten fin promenad längs den forsande ån. Sädesärlorna flög kors och tvärs över vattenytan. Vid badplatsen finns information på en skärm om de musslor som finns i ån, däribland den sällsynta flodpärlmusslan. Alla stora musslor som förekommer i Sverige finns i Vramsån.

En givande fågelhelg var slut. Vattenriket är värt att besöka och det ska bli intressant att se vad det nya Naturrum har att erbjuda när det är klart.

Jan, Jonny, Margareta, Marianne och Ulf

Johnny, Jan och Margareta på vandring i Vattenriket (Foto: Marianne Arfvidsson)

Uppvidinge Fågelklubb

Sjösåsvägen 16, 360 42 BRAÅS

STYRELSE

Ordförande: Jan Alldén

Näsby 360 70 LENHOVDA

E-post: allden.jan@telia.com

Tfn 0474-35020 Mob 070-3037138

Vice ordförande: Göran Carlsson

Ringvägen 14 360 75 ALSTERMO

E-post: goran.elisabeth@telia.com

Tfn 0481-61533 Mob 070 -2321235

Sekreterare: Rolf Lilja

Sjösåsvägen 16 360 42 BRAÅS

E-post: rolf.lilja.braas@telia.com

Tfn 0474-30716 Mob 0733-107595

Kassör: Jonny Svensson

Nålgatan 5 360 70 ÅSEDA

E-post: jonny.svensson@netatonce.net

Tfn 0474-71525 Mob 076-1063668

Ledamot: Marianne Arfvidsson

Lejens väg 24

360 42 BRAÅS

E-post: marianne@kronobergare.se

Tfn 0474-30463 Mob 070-2705503

Ledamot: Torbjörn Gustavsson

Åmatorp Jogård

360 73 LENHOVDA

E-post: tg@localnet.net

Tfn 0474-24045 Mob 0474 28788

Ledamot: Margareta Nevstedt

Timmervägen 1

360 71 NORRHULT

E-post: margareta.nevstedt@swipnet.se

Tfn 0474-411 22 Mob 0707-421006

REVISOR

Lars Wähämäki, Åsedavägen 11 360 76 ÄLGHULT

MEDLEMSAVGIFT 2011

Över 20 år 50:-

Under 20 år 10:-

Familjemedlemmar 10:-

Vårt bankgironummer är 5649-6755

KLUBBEMBLEM Finns att köpa för 50:- /st + porto.

Ring Jonny Svensson på tel. 0474-71525 så skickar

han ett omgående.

Vad har du för fåglar vid fågelbordet?

Den gångna vinterns räkning vid fågelbordet blev betydligt bättre respons på än det vi hade för 4 år sedan. Totalt skickade 11 medlemmar in rapporten. Stärkt av detta tycker jag vi fortsätter även denna vinter. En utförligare redovisning kommer efter nästa vinter då jag har två år att jämföra med.

Steglits. Foto: Jonn Leffman (SOF-net
royaltyfria foton, www.sofnet.org)

Program Våren 2011

Lördag 29 jan Holkspikning.

Vi samlas i slöjdsalen, Alstermo (Mötesplats Alstermo) kl 08.00 och håller på fram till 12.00. Allt nödvändigt material finns på plats och trots att vi jobbar hårt finns det alltid utrymme för en paus, så glöm inte fikakorgen. Ledare: Göran Carlsson. Tel: 070 23 21 235

Sista helgen i januari ”Vinterfåglar inpå knuten”.

För sjätte året anordnar SOF en räkning av fåglar vid landets alla fågelbord. Håll utkik på vår hemsida om vilka datum som gäller och hur du gör vid inventeringen.

Blankett för Vinterfåglräkningen bifogas med detta nummer av tidningen

Söndag 27 februari Årsmöte PRO-lokalen, Lenhovda kl. 16.00

Kallelse och närmare uppgifter i nästa medlemsblad.

Program för hela 2011 kommer i nästa nummer